

Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

<https://valodaskonsultacijas.lv/lv/questions/1072>

Jautājums

Kurā locījumā lietojams teikuma priekšmets un divdabja formas un īpašības vārdi izteicējā, ja teikuma priekšmets ir daudzums procentos?

Atbilde

Ar divdabja formām iespējams rīkoties dažādi.

Dalāmā ģenitīva nozīmē tiek lietoti lietvārdi, kuri izsaka dalāmu nojēgumu – ko mērāmu, sveramu vai skaitāmu. Ar procentiem izsaka daudzumu simtdaļās, tāpēc ar to lietojams ģenitīvs: *pieci procenti mēbeļu, desmit procentu (vai procenti) ziedu, divdesmit viens procentus pensionāru*.

Ja izteicējā ir lietots īpašības vārds, tad tas dzimtē un skaitlī tiek saskaņots ar lietvārdu, kura daudzums procentos izteikts, piemēram, *divdesmit viens procentus pensionāru ir trūcīgi (sal. pensionāri ir trūcīgi), divdesmit divi procenti sastāvdaļu ir dabiskas (sal. sastāvdaļas ir dabiskas)*.

Ar divdabja formām iespējams rīkoties dažādi. Tas aplūkots tabulā.

Lokāmā ciešamās kārtas pagātnes divdabja formu iespējams saskaņot ar formu, kurā ir vārds <i>procents</i> .	Tā kā teikuma priekšmets ir ģenitīvā, lokāmā ciešamās kārtas pagātnes divdabja formu iespējams lietot vienskaitļa vīriešu dzimtes formā kā nemarkētajā formā.	Lokāmā ciešamās kārtas divdabja formu iespējams saskaņot ar lietvārda dzimti un skaitli, kura daudzums izteikts procentos.
<i>Divdesmit viens procentus pensionāru ir noskaņots pozitīvi.</i> <i>Pieci procenti mēbeļu ir nopirkti Latvijā.</i> <i>Desmit procentu (vai procenti) ziedu ir atvesti no Kurzemes.</i> <i>Divdesmit divi procenti sieviešu ir nodarbināti valsts iestādēs.</i>	<i>Divdesmit viens procentus pensionāru ir noskaņots pozitīvi.</i> <i>Pieci procenti mēbeļu ir nopirkts Latvijā.</i> <i>Desmit procentu (vai procenti) ziedu ir atvests no Kurzemes.</i> <i>Divdesmit divi procenti sieviešu ir nodarbināts valsts iestādēs.</i>	<i>Divdesmit viens procentus pensionāru ir noskaņoti pozitīvi.</i> <i>Pieci procenti mēbeļu ir nopirkta Latvijā.</i> <i>Desmit procentu (vai procenti) ziedu ir atvesti no Kurzemes.</i> <i>Divdesmit divi procenti sieviešu ir nodarbinātas valsts iestādēs.</i>

Tātad piemēri rakstāmi šādi:

90 % ziedoto līdzekļu izmantoti/izmantots fasādes atjaunošanai;

51 % sastāvdaļu ir dabiskas.

Avoti

Logina, S., Pēča, K., Pūtele, I., Zilgalve, E. Valodas konsultācijas. *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi*. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 19. Atb. red. V. Šaudiņa. Rīga : Latviešu valodas aģentūra, 2024, 202. lpp.

